МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет біології та лісового господарства
Кафедра лісового та садово- паркового господарства

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
Меліорація ландшафтів

Підготовки Бакалавра

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «Меліорація ландшафтів» підготовки бакалавра

Розробник: Шевчук Михайло Йосипович, кандидат сільськогосподарських наук, професор кафедри лісового і садово-паркового господарства

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми:

_____ _____ Шепелюк М.О.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри лісового та садово-паркового господарства

протокол № 1 від 02 вересня 2025 р.

Завідувач кафедри: ___ _____ Андреєва В. В.

© Шевчук М.Й. ,2025 р.

I. Опис освітнього компонента

<table>
<tr><th>Найменування показників</th><th>Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень</th><th>Характеристика освітнього компонента</th></tr>
<tr><td rowspan="2">Денна форма здобуття освіти</td><td rowspan="7">20 Аграрні науки та продовольство
205 Лісове господарство,
Лісове господарство,
Перший (бакалаврський)</td><td>Вибірковий</td></tr>
<tr><td>Рік навчання 3 курс</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість годин/кредитів 150/5</td><td>Семестр__6-ий__</td></tr>
<tr><td>Лекції 10 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">ІНДЗ: є</td><td>Практичні (семінарські) 20 год.</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота 110 год.</td></tr>
<tr><td>Консультації 10 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Мова навчання українська</td><td>Форма контролю: залік</td></tr>
</table>

II. Інформація про викладача

ПІП- ***Шевчук Михайло Йосипович***, , доктор сільськогосподарських наук.
Науковий ступінь- кандидат сільськогосподарських наук
Вчене звання - професор
Посада- професор кафедри лісового та садово-паркового господарства
Контактна інформація- Shevchuk.Myhaylo@vnu.edu.ua
Дні занять - *https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700*

III. Опис освітнього компонента

Мета викладання освітнього компонента «Ландшафтна меліорація» визначається необхідністю формування у здобувачів знань теоретичних основ і практичних методів вивчення, оцінювання та покращення ландшафтів, насамперед зрошуваних і осушуваних. Основними завданнями є інтеграція та узагальнення знань із базових меліоративних дисциплін, формування здатності накопичувати, адаптувати й розвивати нові знання, бази даних і технології з використанням сучасних ГІС-технологій для аналізу конкретних ландшафтів.

У процесі навчання здобувач освіти набуває також гнучких навичок, зокрема критичного та системного мислення, уміння працювати в команді, приймати обґрунтовані рішення, ефективно комунікувати результати професійної діяльності, планувати роботу та адаптуватися до нових технологій. Здобувач освіти здобуде навички прогнозувати стан ландшафту й вплив на нього антропогенної діяльності, визначати еколого-економічну ефективність використання ландшафту та ландшафтно-меліоративних заходів, розробляти проєкти меліорації ландшафту, зокрема еколого-меліоративні технології з урахуванням принципів сталого розвитку.

4. Структура освітнього компонента.

2	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль.						
Тема 1. Теоретичні основи ландшафтних меліорацій . Ландшафт – обєкт природокористування і сільськогосподарських меліорацій	15	1	2	11	1	РЗ/К / 9
Тема 2. Основні ландшафти України. Методологія і методи ландшафтно-меліоративних досліджень	15	1	2	11	1	РЗ/К / 9
Тема 3. Вивчення умов і факторів формування меліоративного режиму зрошуваних ландшафтів	15	1	2	11	1	РЗ/К / 9
Тема 4. Системний аналіз і підхід при вирішенні проблем меліоративного режиму агроланшафтів	15	1	2	11	1	РЗ/К / 9
Тема 5. Геоінформаційні системи і технології в ландшафтних меліораціях	15	1	2	11	1	РЗ/К / 9
Тема 6. Технології меліорації ландшафту.	15	1	2	11	1	РЗ/К / 9
Тема 7. Обгрунтування необхідності меліорації зрошувальної води і боротьби із вторинним засоленням	15	1	2	11	1	РЗ/К / 9
Тема 8. Фітомеліоративні заходи щодо покращення ландшафту	15	1	2	11	1	РЗ/К / 9
Тема 9. Меліорація ландшафтів, забруднених радіонуклідами	15	1	2	11	1	РЗ/К / 9
Тема 10. Особливості землевпорядкування і земельного кадастру в умовах меліорованих ландшафтів.	15	1	2	11	1	РЗ/К / 9
Разом за модулем	150	10	20	110	10	90
ІНДЗ						10
Всього годин/Балів	150	10	20	110	10	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Завдання для самостійного опрацювання. Здобувачу освіти пропонується перелік можливих тем для самостійного опрацювання, які логічно продовжують та поглиблюють основні лекції й практичні заняття. Перелік тем для самостійного опрацювання:

1. Основні терміни та визначення.
2. Детальна характеристика ґрунтових та гідрологічних умов ландшафтів.
3. Особливості формування якості поливної води зрошувальної системи.
4. Обґрунтування першочергових меліоративних заходів.

5. Короткий екскурс в історію розвитку системного аналізу та його практичного застосування
6. Вимоги до зрошувальної води з урахуванням соли стійкості сільськогосподарських культур.
7. Оцінка токсичності для рослин окремих іонів у зрошувальній воді
8. Оцінка якості води в зв'язку зі зміною водопроникності грунтів.
9. Оцінка якості зрошувальної води за вмістом мікроелементів та важких металів
10. Прогнозування та профілактика вторинного засолення і осолонцювання грунтів.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Т 1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	**ІНДЗ**	**Загальна кількість балів**
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	10	100

Політика викладача щодо здобувача освіти (*щодо відвідування занять, наприклад).*

Відвідування занять є обов'язковим для здобувачів освіти. Виконання всіх видів навчальних завдань має здійснюватися у встановлені терміни відповідно до силабусу. Пропущені заняття підлягають відпрацюванню у визначений час згідно з затвердженим графіком.

У випадку наявності поважних причин (зокрема, хвороба, участь у міжнародних стажуваннях чи наукових заходах) освітній процес може бути організований у дистанційній формі або за індивідуальним планом за погодженням з викладачем.

Здобувач освіти зобов'язаний сумлінно виконувати навчальні завдання та брати активну участь в освітньому процесі.

Політика щодо академічної доброчесності: визначається положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, а також науково-педагогічних і наукових працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки (http://surl.li/jntduw) та Кодексом академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки (http://surl.li/aagxg).

Практичні роботи виконується згідно поставлених завдань які здобувач освіти отримують від викладача. Перевірка робіт здійснюється враховуючи дотримання положень академічної доброчесності. При виявленні не самостійного виконання практичних робіт, результати оцінювання цих робіт анулюються, а здобувач освіти отримує нове завдання.

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

У разі не своєчасної здачі практичних робіт з поважних причин, надається додаткова можливість захисту виконаних робіт, в усній, письмовій або у формі презентацій в узгоджений з викладачем час.

Можливість визнання результатів навчання отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті визначається Положенням про визнання результатів, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (http://surl.li/qbxvmw).

Політика щодо додаткових (бонусних) балів: здобувачам освіти можуть бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного

контролю максимум 15 балів за такі види робіт: опубліковану наукову статтю у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів; публікацію тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали; підготовку та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 7 балів; перемогу у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 15 балів; подачу проектних заявок на участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.

Також є можливість отримання додаткових балів за активну участь в житті факультету, процедура отримання і розподілення додаткових балів узгоджується вченою радою факультету.

5. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль – залік. Порядок організації поточного та підсумкового контролю знань здобувачів освіти регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (https://surl.li/woztgm).

Перелік підсумкових питань

1. Що ви розумієте під терміном система
2. Що являють собою системний аналіз і системний підхід.
3. На вивченні яких дисциплін базуються знання ландшафтних меліорацій.
4. Дати визначення зрошувальній системі, дренажній, меліоративні, гідроміліативні та ландшафтно-меліоративні системи.
5. Що розуміється під оптимізацією гідромеліоративної системи.
6. Зробіть короткий екскурс в історії розвитку системного аналізу та його практичного застосування.
7. Чим відрізняється системний підхід при вирішенні складних проблем землеробства і меліорації від класичних методологічних прийомів
8. Що являє собою основний досліджувальний об'єкт ландшафтних меліораціях чому при його вивченні доцільно використовувати системний аналіз
9. Які проблеми водогосподарської діяльності людини можуть вирішуватися в процесі ландшафтних меліорацій
10. До яких видів систем відносяться техногенний агроландшафт
11. Які основні властивості системи використовуються в методології ландшафтних меліорацій
12. Назвіть приклади застосування зворотнього зв'язку при меліорації ландшафту
13. З якими властивостями lms зв'язано використання дедуктивного та індуктивного методів вивчення систем
14. Як поняття стану системи використовується в системі еколого меліоративного моніторингу
15. Які умови і фактори визначають мету роботи?
16. Що розуміється під критеріями меліоративного режиму?
17. Чим відрізняється поняття надійність і стійкість ЛМС
18. Що розуміється під термінами ландшафта ландшафтні меліорації природокористування? Дати визначення термінам геосистема агроекосистема агроландшафт фація інваріант ландшафту деградація ландшафту.
19. Визначити основний об'єкт і предмету ландшафтних меліорацій охарактеризувати основні види ландшафтних меліорацій.
20. Що є основним вузловим ступенем в ієрархії геосистеми.
21. Що розуміється під структурою ландшафту?
22. Чим визначається вертикальна і горизонтальна структура ландшафту.
23. Назвіть основні причини розвитку (еволюції) ландшафту

24. В чому виражається еволюція ландшафту?
25. Що покладено в основу поняття інваріант ландшафту?
26. Результатом яких процесів є деградація ландшафту.

Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного контролю. При цьому завдання із цих видів контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів включно.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Denysyk, H. I., Yatsentiuk, Yu. V., Denysyk, B. Hr., Chyzh, O. P., Voina, I. M. Modern anthropogenic hydrosphere of Ukraine / H. I. Denysyk, Yu. V. Yatsentiuk, B. Hr. Denysyk, O. P. Chyzh, I. M. Voina // *Ukrainian Geographical Journal*. – 2024. – Vol. 4. – C. 12–21. – DOI: 10.15407/ugz2024.04.012.
2. Markova, N., Smirnova, I., Zadorozhnii, Yu., Horbunov, M. Irrigation systems as a factor in increasing productivity in agricultural regions of Ukraine / N. Markova, I. Smirnova, Yu. Zadorozhnii, M. Horbunov // *Scientific Horizons*. – 2025. – Vol. 28, No. 4. – C. 107–119. – DOI: 10.48077/scihor4.2025.107
3. Onopriienko, D., Makarova, T., Hapich, H., Chernysh, Y., Roubík, H. Agroecological transformation in the salt composition of soil under the phosphogypsum influence on irrigated lands in Ukraine / D. Onopriienko, T. Makarova, H. Hapich, Y. Chernysh, H. Roubík // *Agriculture*. – 2024. – Vol. 14, No. 3. – C. 408. – DOI: 10.3390/agriculture14030408
4. Panasiuk, O., Kostiuk, V. The effectiveness of bio-melioration technologies in restoring and improving the fertility of degraded soils / O. Panasiuk, V. Kostiuk // *Scientific and industrial journal "Land Management, Cadastre and Land Monitoring"*. – 2025. – № 4. – C. 70–81. – DOI: 10.31548/zemleustriy2025.04.05.
5. Ромащенко, М. І., Усатий, С. В., Зіменко, С. В. Проблеми і напрями удосконалення методики оцінювання впливу кліматичних ризиків на сталий розвиток меліоративного землеробства / М. І. Ромащенко, С. В. Усатий, С. В. Зіменко // Меліорація і водне господарство. – 2025. – № 2. – С. 430. – DOI: 10.31073/mivg202502-430.